

Planter

Sådan vurderer du om vintersæden skal omsås

Som en konsekvens af ekstreme nedbørsmængder i efteråret og hen over vinteren, står vintersæden står en del steder ret dårligt. Vurdér behovet for omsåning.

Manual

Vintersæden er påvirket i et omfang, så det kan være relevant at iså afgrøden (korn). For mange vil det desværre også være aktuelt at overveje at omså delmarker eller hele marker.

På Landmand.dk kan du i løbet af marts måned se en vurdering af, om der kan være behov for omsåning/isåning i dine vintersædsmarker med korn. Beregningerne er foretaget ud fra nyeste satellitbilleder. Der arbejdes på at gøre kortene tilgængelige i FarmTracking, så det bliver muligt at køre målrettet efter pletter med behov for isåning.

Sådan vurderer du behovet for omsåning af vintersæd

Plantebestand og planternes udvikling skal naturligvis vurderes i marken, og hvis plantebestanden er jævn og der er mere end 100 planter pr. kvm., vil omsåning normalt ikke kunne betale sig.

I en omfattende forsøgsserie i 1995-97 med såtidspunkter og plantetal i vinterhvede var der et udbyttetab på 12 hkg pr. ha (fra 80 til 68 hkg pr. ha) ved sen såning (primo oktober), når plantetallet blev reduceret fra 400 til 100 planter pr. kvm. Mange af de marker, med svagt udviklede planter, vi har efter den våde vinter, svarer nok meget godt til en sen såning.

Forsøgene fra 1990'erne viste, at de vil give et lavere udbytte end normalt, men nok ikke så lavt, som det vurderes på nuværende tidspunkt i vækstsæsonen. Derfor skal det vurderes kritisk om omsåning er rentabel.

Når der skal foretages ukrudtsbekæmpelse og evt. vækstregulering i marker med isåning af vårsæd, skal man være opmærksom på om midlerne kan anvendes.

Læs også: [Sprøjtning i vintersæd med isåning af vårsæd](#)

Vurdering af udbyttetab og variation hen over marken

På dele af marken kan vintersæden stå pænt og jævnt, mens den på andre dele, f.eks. i vandlidende lavninger eller på stærkt lerede bakketoppe kan fremstå meget ujævn eller helt fraværende. I sådanne situationer kan det være relevant at opdele marken i delmarker der:

- står til videre vækst
- isås (enten af samme art, så fradrag for blandingskorn ved salg undgås eller ved at isåede arealer høstes separat), eller
- opharves og omsås til vårsæd

Såspørgsmål: undersøger du om vinterrapsen skal sås om

Sådan beregner du økonomien ved omsåning

Når du vurderer om der er behov for omsåning, skal du ligeledes vurdere, hvad der giver det bedste økonomiske resultat. Nedenfor kan du se et eksempel på en sådan vurdering.

Det økonomiske resultat beregnes ud fra forudsætninger om, at vintersæden allerede er etableret, og at omsåning vil kræve to opharvninger og såning inkl. såsæd, eller at der foretages pløjning eller sprøjtning med glyphosat forud for etablering af vårbyg til malt. Øvrige omkostninger frem til og med høst antages afholdt som i budgetkalkuler 2020.

Tabel 1.

Eksempler på opstilling af resterende styk-, maskin- og arbejdsomkostninger ved vintersæd samt omkostninger ved omsåning til vårsæd.

	Vinterhvede	Vinterraps	Vårbyg foder	Vårbyg malt	Havre
	Med handelsgødning				
Stykomkostninger (rest ved vintersæd)	- 4.144	- 3.286	- 3.262	- 3.097	- 2.839
Maskinomkostninger (rest ved vintersæd)	- 2.250	- 1.945	- 2.630	- 2.905	- 2.370
	Med husdyrgødning				
Stykomkostninger (rest ved vintersæd)	- 1.877	- 1.168	- 1.288	- 1.288	- 758
Maskinomkostninger (rest ved vintersæd)	- 2.750	- 2.295	- 3.180	- 3.505	- 2.890

Baseret på afgrødekalkuler for 2024, JB 5-6, kilde www.farmtal.dk.

Dermed kan beregnes ligevægtsudbytter som et udtryk for, hvad udbyttet i ny afgrøde ved omsåning skal være, for at give samme økonomiske resultat ved forskellige udbyttene i den afgrøde, der overvejes omsået. Ligevægtsudbytterne er beregnet med fradrag for allerede afholdte omkostninger i vintersæd, og reducerede omkostninger til etablering af alternativafgrøde.

Tabel 2. Eksempler på beregnede ligevægtsudbytter.

Ligevægtsudbytter hkg pr. ha	Afgrødepris, kr. pr. hkg	Kornsælger med handelsgødning				
Vinterhvede *	110	20	30	40	50	60

Ligevægtsudbytter hkg pr. ha	Afgrødepris, kr. pr. hkg	Kornsælger med handelsgødning				
Vårbyg foder	105	17	27	38	48	59
Vårbyg malt	125	17	26	34	44	52
Havre	95	16	27	39	50	62

* Der antages afholdt etablering og ukrudtsbekæmpelse efterår i vintersæd.

Tabel 3. Eksempler på beregnede ligevægtsudbytter.

Ligevægtsudbytter hkg pr. ha	Afgrødepris, kr. pr. hkg	Kornkøber med husdyrgødning				
Vinterhvede *	125	20	30	40	50	60
Vårbyg foder	120	20	31	41	52	62
Vårbyg malt **	125	22	32	42	52	62
Havre	110	17	29	40	52	63

* Der antages afholdt etablering og ukrudtsbekæmpelse efterår i vintersæd.** Det antages der kan laves maltbyg ved anvendelse af gylle.

I vinterraps forventes 30 % af handelsgødning, 50 % af evt. husdyrgødning, 100 % af ukrudtsbekæmpelsen, 50 % af skadedyrsbekæmpelsen og 100 % af vækstreguleringen at være afholdt i efteråret.

Før omsåning til vårsæd harves 2 gange á 200 kr. pr. ha, dog pløjes før maltbyg á kr. 725 kr. pr. ha.

Der forudsættes halmnedmuldning. Høstomkostninger er sat til normomkostning uanset udbyttens niveau. Der er ikke medregnet omkostninger til tørring.

I eksemplerne ovenfor gælder i grove træk, at "du skal høste mindst samme udbytte (hkg pr. ha) i hveden som du forventer at gøre i vårsæd, ellers skal du så om".

Lav egne beregninger for de forhold og forventninger, der gælder hos dig.

Ansøgning om Grundbetaling

Husk også at tage stilling til eventuelle ændringer i markplanen i ansøgningen om grundbetaling. I fællesskema 2024 skal der indberettes den afgrødekode for den afgrøde, der fremstår på marken i perioden 15. maj til 25. juli. Afgrødekoden kan tilrettes frem til ændringsfristen 17. maj 2024, og kan derefter kun tilrettes i forbindelse med en kontrol. Som i 2023 vil afgrøderne blive kontrolleret via satellit, herunder for kontrol for overholdelse af GLM7 kravet om afgrøderotation. Det er derfor vigtigt, at alle marker er anmeldt med korrekt afgrødekode senest 17. maj 2024.

I forbindelse med omsåning i pletter har Landbrugsstyrelsen tilkendegivet, at styrelsen anser omsåning i pletter som god landbrugsmæssig praksis, og at pletter i en efterårsetableret afgrøde derfor ikke behøver at blive anmeldt særskilt. Hvis det drejer sig om omsåning af større afgrænsede områder (fx i den ene ende af marken) skal det dog indberettes.

Landbrugsstyrelsen har yderligere tilkendegivet, at bagatelgrænsen ved satellitkontrollen for GLM7-kravet er det teknisk mulige ved satellitkontrollen, som er ca. 0,3 ha.

Bagatelgrænsen under grundbetaling er generelt 100 m².

Omsåning har også betydning for miljøet

For at begrænse kvælstofudvaskningen er det vigtigt at iså eller omså pletter i vintersædsmarker med dårlig vækst. For hver pct. i marken, der er uden vækst, øges udvaskningen fra hele marken med 3 pct.

Hvis jorden er bar i pletter i løbet af vækstsæsonen, og der alligevel tildeles fuld gødningsmængde, er udvaskningen fra disse pletter meget stor. Beregninger på Københavns Universitet viser udvaskninger på ca. 200 kg kvælstof pr. ha, mens udvaskningen ved normal vækst typisk er i niveauet 50 kg kvælstof pr. ha. For hver pct. i marken, der er uden vækst øges udvaskningen fra hele marken med 3 pct. Udvasningen stiger gradvist med aftagende plantevækst.

Hvis der er pletter i marken med dårlig vækst, der ikke sås om, kan udvaskningen reduceres ved at undlade at tilføre disse pletter gødning – og ved væsentligt svækket plantedække at reducere gødningsmængden. Elektroniske tildelingskort fra CropManager, CropSAT eller andet vil være velegnet til at styre dette.

Områder uden afgrøde giver også større risiko for at ukrudt breder sig og især vanskelig bekæmpeligt ukrudt.

Emneord

Afgrødeskader

Produktionsøkonomi

Triticale

+3

Publiceret: 06. april 2020

Opdateret: 23. februar 2024

Vil du vide mere?

Leif Hagelskjær

Landskonsulent, Afdelingsleder

SEGES Innovation P/S

leif@seges.dk

+45 2961 5002

Michael Højholdt

Landskonsulent, cand. agro.MBA

SEGES Innovation P/S

mih@seges.dk

+45 2171 7781

Leif Knudsen

Chefkonsulent, Gødskning

SEGES Innovation P/S

lek@seges.dk

+45 2028 2583

Marianne Hugaard-Christensen

Landskonsulent, cand.agro.

SEGES Innovation P/S

mhg@seges.dk

+45 3092 1716

Støttet af

Planteafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk